

ИЗ НАРОДНЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Да те питам

Питалице, ситан усмени жанр, сакупио је Радул Марковић и објавио у збирци „Питам те, питам”

Мање познате од пословица, народне питалице умеју на сличан начин да једно запажање о животу искажу сажето и ефектно. Радул Марковић их више од четрдесет година сакупља, бележи и проучава. Његова управо објављена збирка „Питам те, питам” (Свитак, Пожега, 1996) реafirмише овај језгровит приповедни жанр.

Питалице су кратке анегдоте испричане у виду дијалога, а као главни јунаци и жртве шале у њима се јављају попови, калуђери,

удовице, бабе, Цигани, животиње, па чак и биљке. Духовити дијалог снахе и свекрве, Турчина и Марка Краљевића, оца и сина, увек се завршава поентом у одговору. Од обичне шале до горке сатире, у свега два исказа, заискри мудрост поникла у народском, здравом разуму. Шта је то што ниједан човек не може о самом себи да каже? Да је мртав – одговара питалица.

Помоћу питалица народ је вековима тражио одговоре на многа питања из свакодневног живота и налазио их у свом искуству. Питао синовац стрица: „Али вреди више лепа, али добра жена?” „Како кад, а кад је обоје, добро је”, каже стриц.

Питалице су мозаик психолошких закључака. Оне уобличавају слику наших нарави, времена у којем су настајале или историјску ситуацију. Казане су свакодневним, говорним језиком, који је мисаоно и духом врло богат. Питали калуђера хоће ли да га жене. „Бог да прости, кад сте навалили”, каже он!

Радул Марковић је отргао од заборава на хиљаде изворних народних лирских и епских песама из топличког, чачанског, драгачевског и ивањичког краја, као и бројне легенде, пословице, клетве и друге облике усменог народног стваралаштва, а сада је пред вама и преко седам стотина питалица. Питајте и одговориће вам се!

С. Марковић

Приказ објављен у рубрици

„Културни живот” листа

„Политика” 27. август 1996. год.